

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

95. СЕЗОНА
2024/2025

АУТОР:
ХАЈНРИХ
ФОН
КЛАЈСТ
РЕЖИЈА:
ТАТЈАНА
МАНДИЋ
РИГОНАТ

РАЗБИЈЕНИ КРЧАГ

ПРЕМИЈЕРА

17. децембар 2024.

Велика сцена

Представа траје један сат и 30 минута.

Издавач:

**Народно позориште
Републике Српске, Бања Лука**

За издавача:

Дијана Грбић, директор

Уредница програма:

Ивана Ловрић

Дизајн плаката и програма:

Андреа Алексић

Фотограф:

Дејан Ракита

Лектор:

Наташа Кецман

Штампа:

ББ Принт, Бања Лука

Тираж:

200

Штампано у децембру 2024.

Хајнрих фон Клајст

РАЗБИЈЕНИ КРЧАГ

Преводаилац:

Бошко Петровић*

Режија и адаптација драме:

Татјана Мандић Ригонат

Сценографкиња:

Драгана Пурковић Мацан

Костимографкиња:

Ивана Ристић

Аутор и извођач музике:

Елио Ригонат**

Сценски говор:

Дејан Средојевић

Дизајнер свјетла:

Радомир Стаменковић

Асистенткиња редитељке:

Милица Вујасин***

Продуцент:

Никола Ђаковић

Инспицијент:

Миодраг Маркићевић

Суфлер:

Свјетлана Врањковић

* адаптацију превода урадила Татјана Мандић Ригонат

** у представи се поред музике аутора Елиа Ригоната користе и уводни тактови нумера „Love“ и „1234“ бенда „The Tiger Lillies“

*** студенткиња четврте године Филмске и ТВ режије на АУБЛ у класи професора Саше Хајдуковића

Народно позориште Републике Српске се захваљује сликарки Биљани Ђурђевић што је дозволила да њене слике буду дио наше позоришне представе.

ЛИЦА:

АДАМ, СУДИЈА

АЛЕКСАНДАР СТОЈКОВИЋ

ВАЛТЕР, СУДСКИ САВЈЕТНИК

ЉУБИША САВАНОВИЋ

ЛИХТ, ПИСАР

БОРИС ШАВИЈА

ГОСПОЋА МАРТА РУЛ

МИЉКА БРЂАНИН

ЕВА, ЊЕНА КЋИ

ТАРА ЈОВАНИЋ*

ФАЈТ ТИМПЕЛ

ВЛАДИМИР ЂОРЂЕВИЋ

РУПРЕХТ, ЊЕГОВ СИН

ИЛИЈА ИВАНОВИЋ**

ГОСПОЋА БРИГИТА

СЛАЂАНА ЗРНИЋ

ГРЕТА, СЛУЖАВКА

АНА ВИНЧИЋ***

* студенткиња четврте године Глуме на АУБЛ у класи професора Радослава Миленковића и Николине Фригановић, стручног сарадника

** апсолвент Глуме на АУБЛ у класи професора Жељка Митровића

*** студенткиња четврте године Глуме на АУБЛ у класи професора Радослава Миленковића и Николине Фригановић, стручног сарадника

О ДЈЕЛУ

Крчаг је разбијен. Питање гласи: ко га је разбио?

Ова Клајстова комедија која се игра на њемачким позорницама преко 200 година, поставља озбиљна питања која су и сада актуелна. Прикривање чињеница, борба за правду, злоупотреба судске функције те сексуална уцјена, само су неке од тема које Клајст живо осликава на сцени.

Клајстов хумор и брзи дијалози пуни карактера, упркос темама којим се бави, чине да ситуацију у којој су се ликови нашли сагледамо са комичне стране, умјесто да се претвори у својеврсну трагедију.

Коме је у интересу да истина не изађе на видјело и из којег разлога? Шта се заиста десило са крчагом, и зашто је разбијен? Да ли је то био Рупрехт, који у налету љутње није могао да се обузда, Ева, која није видјела излаз из ситуације у којој се нашла, судија Адам, који злоупотребљава свој положај или сами ђаво, који је иза себе оставио крвав траг копита?

Можда још више од питања ко је разбио крчаг, у судници се поставља и питање живота и смрти. Да ли ће Ева, невинна дјевојка која се нашла у наизглед безизлазној ситуацији ипак пронаћи спас, успјети да се извуче из уцјене која јој је сервирана, те да ли ће наћи правду за свог вјереника Рупрехта, којег под сумњивим околностима шаљу на ратиште?

Крчаг представља и својеврсну метафору друштва. Нешто што је прије имало своју величину и тежину, сада је разбијено на дијелове те повјерено људима сумњивог морала да суде о његовој будућности.

Ово ремек дјело једно је од најизвођенијих комада на сценама њемачког говорног подручја, али упркос томе што је написано 1811. године, оно јако резонује и са данашњим временом, када су пољуљани стубови друштва, преваре, разврат и селективна правда наша свакодневница.

БИОГРАФИЈА ПИСЦА

Хајнрих фон Клајст (Франкфурт на Одри 1777. – Берлин 1811) њемачки је филозоф, писац, драматург, поета и романтик са краја осамнаестог и почетка деветнаестог вијека који је иза себе оставио бројна дјела, али и тужан завршетак своје животне приче.

Потиче из породице померанског племства, које је имало истакнут положај у Пруској. Рођен је као пето дијете и први син. Након очеве смрти 1788. године, Клајст почиње школовање у Берлину, у пансиону реформисаног проповједника Самјуела Хајнриха Катела. Сматра се да је управо преко Катела, који је такође био и професор у Француској гимназији, Клајст постао свјестан дјела класичних пјесника и савремених филозофа просвјетитељства, којима је наставио да се бави током служења војног рока.

Прије него што се придружио пруској војсци, прекинуо је студије на Универзитету Брандбург у Франкфурту, јер је желио да дâ предност традиционалној војној каријери, какву је имао и његов отац. Упркос све већим сумњама да ли је војник, Клајст је остао у војсци, иако је приватно похађао математичке и филозофске студије у Потсдаму. У марту 1799. године изразио је намјеру да одустане од војне службе, коју је сматрао неподношљивом, и да оствари свој животни план, који није требало да се заснива на богатству него на достојанству и части, те се у потпуности окреће студирању и, напослѣтку, писању.

Већину његовог рада представљају драме, трагедије са античким мотивима, патетични патриотски комади, те комедија у слободним стиховима „Разбијени крчаг“, једно од најбољих дјела њемачке романтике. Иако се Клајст покушава смјестити у романтичарски покрет, наглашена је и сродност између његових драма и класичне поезије. Ова класификација је заснована на избору материјала, пошто Клајст неколико пута прилагођава античке митолошке садржаје и придржава се класичне драмске структуре у својој адаптацији. Истовремено, у његовим драмама су у великој мјери нарушени класични стилски принципи, што показује избор материјала: више није општи, људски, цивилизацијски, класични елемент античке поезије, већ посебан, екстреман и окрутан. Његова стална потрага за идеалном срећом га је гурнула у амбис очаја, те је овај велики писац свој живот окончао 21. новембра 1811. године у близини Потсдама на начин који је остао заувјек уписан у историју. Тог дана одиграла се двострука смрт – Хајнрих фон Клајст пуцао је право у срце Хенријети Вогел, а потом је ставио цијев у своја уста и повукао обарач. Хенријета је била млада жена која је боловала од карцинома и, свјесна да је неизљечиво болесна, одлучила је да свој живот оконча заједно са Клајстом.

Био је вулканске природе, а као умјетник волио је да износи оно што је језиво и ужасно. Као драмски писац, био је необично амбициозан. Желио је да уздигне њемачку трагедију до висине једног Софокла и Шекспира. Његова остала дјела су „Михаел Колхас“, „Списи и заоставштине“, „Амфитрион“ и „Пентхесилеја“.

БИОГРАФИЈА РЕДИТЕЉКЕ

Татјана Мандић Ригонат је позоришна редитељка која је дипломирала позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду у класи професора Дејана Мијача. Режирала је радио-драме по сопственим текстовима и драматизацијама, а поред бројних режија написала је и збирке пјесама „Мистерија срећног контрабаса“, „Из живота птица“ и „Кажи ми ко сам“. Кућни је редитељ Народног позоришта у Београду, а у истом је била и директор Дrame од 2008. до 2010. године. Неке од њених многобројних режија су:

Lovely Rita, Т. Браш – СКЦ, *Госпођица Јулија*, А. Стриндберг – Атеље 212, *Лолита*, В. Набоков – Битеф театар, Бергманова соната, И. Бергман – Народно позориште у Београду, *Човек случајности*, Ј. Реза – Народно позориште у Београду, *Мртве 'уше*, О. Богајев – Народно позориште у Сомбору, *Кисеоник*, И. Вирипајев – Белеф / Југословенско драмско позориште, *Илузије*, И. Вирипајев - УК Вук Караџић, Шупљи камен, Н. Кољада- УК Вук Караџић, *Сабране приче*, Д. Маргулис – Атеље 212, *Ухо, грло, нож*, В. Рудан – Атеље 212, Тереса, Ј. Христић – Југословенско драмско позориште, *Судија*, В. Моберг – Народно позориште у Београду, *Хитлер и Хитлер*, К. Костјенка – Атеље 212, *Сексуалне неурозе наших родитеља*, Л. Берфус – Народно позориште у Београду, Свици, Т. Штивичић – Атеље 212, *Чекај ме на небу, љубави моја*, Ф. Арабала – Мадленијанум, *Зли дуси*, Ф. М. Достојевски – Народно позориште у Београду, *Госпођа министарка*, Б. Нушић – Позориште „Бошко Буха“, *Иванов*, А. П. Чехов – Народно позориште у Београду, *Путујуће позориште Шопаловић*, Љ. Симовић – Народно позориште Ниш, *Дабогда те мајка родила*, В. Рудан – Атеље 212, *Наш разред*, Т. Слободјанек – Народно позориште Београд, *Мирандолина*, К. Голдони-П. Турини – ЦКЗ Тиват, *Јелена Анжујска*, Ј. Кајго – Књажевско-сербски театар Крагујевац, *Нора – луткина кућа*, Х. Ибзен – Народно позориште у Београду, *Балкански шпијун*, Д. Ковачевић – Народно позориште у Београду.

ДРАМАТИЗОВАЛА ЈЕ:

Лолита, роман В. Набокова

Ђаво је био врућ, приче Ч. Буковског

Мртве душе, роман Н. В. Гогоља (режија Дејан Мијач)

Зли дуси, роман Ф. М. Достојевског

Дабогда те мајка родила, роман В. Рудан

Љубавни живот Еме Бовари, роман Г. Флобера

Њене представе у цјелини, као и глумци у њима, награђивани су бројним наградама. Између осталих, добитница је и престижних награда: Награда за режију „Љубомир Муци Драшкић“ за представу Наш разред, Награда „Јагош Марковић“ на фестивалу „Пургаторије“ у Тивту за представу Мирандолина, Награда „Бојан Ступица“ за представу Наш разред, те Печат Народног позоришта, који се по одлуци управника додјељује поводом посебног доприноса животу и раду Народног позоришта.

Фото: Марија Јанковић

РИЈЕЧ РЕДИТЕЉКЕ

Хајнрих фон Клајст био је омиљени Кафкин писац. Апсурд и парадокс појмови су који их спајају по блискости, као и посебан смисао за хумор, онај прожет језом, кафкијански – клајстовски. „Разбијени крчаг“ Клајст је назвао весела игра. Ту одредницу доживљавам иронично, јер је „Разбијени крчаг“ у својој суштини мрачна сатира о корумпираности судства, о дијаболичном систему који перпетуира неправду, и почива на самодовољности, бирократској охолости, и насилништву.

У Ватиканском музеју видела сам кипове две лепе девојке идентичних лица и различитих фризура. Једна се зове Комедија, а друга Трагедија. Обе нас гледају истим погледом. Таквим погледом гледа нас и Клајст кроз своје дело, у коме је све узбуркано, двосмислено сложено, слојевито. Истовремено и смешно и тужно, комично и трагично. То је клајстовски весели мрак.

Клајстови високо постављени идеали о моралном напретку човека, животу у истини и правди као врхунским вредностима, били су у сукобу са стварношћу. Несавршени свет бола, неправде који личи на ђавољи водвиљ, напустио је свесним радикалним чином воље. Убио се.

У „Крчагу“ Клајст критикује правосудни систем кроз драмску ситуацију апсурдног суђења које спроводи судија Адам, у чијем је лику сажета сва прљавштина правосуђа, тачније његових представника у друштву у коме је Јустиција – богиња правде и права – исто што и девојке на које некажњено насрћу предатори. „Разбијање крчага“ је жаргонски израз за губљење невиности, тако да је драма прожета двоструким значењима. Драма рекапитулира библијску причу о Адаму и Еви, о греху и паду, али друкчије од познатог мита. Пре више од два века Клајст је написао комад у коме је тему корупције, трулежи система и друштвену неправду осполио кроз мотив злостављања младе девојке које слободно чине мушкарци који имају позицију моћи.

У оригиналној драми постоје две служавке – Лиза и Маргарита. Оне су више функције него развијени ликови. Таква њихова позиција, суштински небитна за заплет, инспирисала ме је да измаштам лик

младе девојке, служавке Грете, какав не постоји у драми, а која ће у представи постати важан лик преко којег ће се продубити прича о злостављању, злоупотреби моћи, жртви, жудњи за истином, правдом.

У адаптацији кроз коју ме је водило осећање снажне блискости са темом дела тежила сам да изоштрим подводне токове и перспективе драме, оригиналност и модерност писца. Прича се одвија у свевременом простору суднице, у којој су измешани елементи из Клајстовог и нашег времена као у бунилу. Кров суднице је пун рупа, па кроз њих прокапа снег који се топи. Кап по кап. Као живот који ропће под тежином неправде, насиља. Суднице личе на цркве, скупштине, позоришта, школе. У тим просторима ми смо и појединци и друштво у малом. Били осветљени или седели у мраку гледалишта, у позоришту ми смо попут пороте која је у ишоду, гледајући призоре на сцени, позвана да мисли о себи.

Да напише „Разбијени крчаг“, Клајста је инспирисао један стари бакорез са приказом суђења. Мене су инспирисале слике Биљане Ђурђевић. Оне су се појавиле у мојој свести док сам читала драму. Испливале су слике из циклуса „Тамна је шума“, „Живећи у забраву“, слика „Трава ће све прекрити“. Асоцијативно, кроз призоре на њима, или због назива слика и циклуса, тек постале су за мене неодвојиве од приповедне структуре остварене у концепцији простора који рефлектује размишљања о теми представе и могућим значењима. Захвална сам уметници што ми је дозволила да их пројектујем на сцени, и тако омогућила да кроз њих провири, гледа нас и проговори богиња правде.

Богиња правде и права, Јустиција код Римљана, представљана је у уметности као млада и лепа девојка. Она у једној руци држи мач, у другој вагу, има повез преко очију. Њен опстанак у данашњем свету угрожен је, а жеља за истином, за правдом, за смислом, безмерна је.

Клајстов „Крчаг“ у данашњем времену крхотина истине, релативизације, времену пост-истине, сија сјајем свевремености и актуелности. Његова метафорична димензија дубока је, дрска, узнемирујућа.

Представа је посвећена свим данашњим Евама и Гретама. Онима које ћуте, онима које су проговориле, онима које ће проговорити.

ТЕХНИЧКА РЕАЛИЗАЦИЈА

Технички директор: **Александар МРКОБРАДА**

Мајстори свјетла: **Давор ПАСТУОВИЋ**
Марко ЦАКУЛА

Мајстор тона: **Драган МАЈКИЋ**

Кројачице: **Весна ТРИВИЋ**
Сњежана МАРИЋ

Фризер, власуљар: **Јелена ПЕЈОВИЋ**

Шминкер, маскер: **Маријана КАРАЛИЋ**

Гардероберке: **Бранкица ЈОВАШЕВИЋ**
Ковиљка САВИЋ

Реквизитерка: **Софија ВРАЊЕШ**

Сликарски радови: **Милан КНЕЖЕВИЋ**

Вајар: **Бојан МИКУЛИЋ**

Столар: **Цвијо КОЗОМАРА**

Бравар: **Александар САВИЋ**

Мајстор сцене: **Горан ИЛИЋ**

Декоратери: **Божо ГАЈИЋ**
Златко ПОПОВИЋ
Бранко СТЕПАНОВИЋ
Зоран РАЧИЋ
Срђан ЂУРИЋ
Далибор ПАЈИЋ
Небојша НЕЖИЋ
Давор МОРАЧА

**НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА**

Краља Петра I Карађорђевића 78

www.np.rs.ba

Facebook: @NPRS1930

Instagram: @narodno_pozoriste_rs

Twitter: @Pozoriste1930

YouTube: Народно позориште Републике Српске

e-mail: uprava@narodnopozeristers.com

Директор:
Дијана Грбић

Умјетнички директор:
Љубиша Савановић

Технички директор:
Александар Мркобрада

Министарство
просвјете и културе

m:tel

ГЕНЕРАЛНИ
СПОНЗОР

NLB Banka

Банка Партнер

РТРС

Глас Српске

NEZAVISNE

UNO radio Banja Luka
107,5MHz

metromedia
GROUP

INFO
MEDIA
GROUP

led
media

Wjedawa
ZETANA

REINA
Tivita

GAZDINA
rakija

DALMATI